

Pomeránia intelligens megoldása a városi rehabilitációra

Pomeránia egy lengyel autonóm régió, amely az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) egyik regionális operatív programja keretén belül többek között a városi rehabilitációt tűzte ki célul. Az operatív program a pomerániai 2020-as regionális fejlesztési stratégia végrehajtásának csak az egyik eszköze.

A 2014–2020-as időszakra vonatkozó pomerániai regionális operatív program (OP) célja a régió gazdasági, oktatási, szakképzési és társadalmi tevékenységeivel, az egyes területek potenciáljával, a közlekedési rendszerrel, az energiával és a környezetvédelemmel kapcsolatos fejlesztési kihívások kezelése. A különböző témák és az eltérő végrehajtási eszközök miatt a szinergia, a koherencia és a zökkenőmentes koordináció biztosítása kulcsfontosságú.

Ennek elérése érdekében Pomeránia sikeresen alkalmazta a tárgyalásos megközelítést a különböző partnerintézetek, szervezetek és közösségek részvételével és bevonásával. Ide tartozik az intelligens szakosodás meghatározása, a bevált rehabilitációs projektek fejlesztése, valamint a tevékenységeknek a városokban és az azokat körülvevő funkcionális területeken történő koordinálása.

A lengyel régió egyedi, alulról felfelé történő partnerségi eljárást alkalmazott, amelynek során az intelligens szakosodást egy nyílt pályázatra az érdekelt vállalkozói és tudományos közösségektől beérkező javaslatok alapján határozták meg. A javaslatokat a régió kívüli és külföldi, a nemzetközi üzleti életben jártas és kutatási tapasztalattal rendelkező szakemberek értékelték. Ennek eredményeként a regionális hatóságok négy intelligens szakosodási területet határoztak meg (lásd a 31. oldalt).

Számokban az erő

A szakosodási lehetőségek kiválasztására irányuló pályázati eljárás rendkívül aktív vállalkozói felfedezési folyamatot indított be, amelyben különböző, az üzleti életet, az oktatást, a vállalkozói környezettel foglalkozó intézményeket és nem kormányzati szervezeteket képviselő regionális partnerek működtek együtt. A tudomány és a vállalkozások közötti együttműködés fontos szereplői közvetlenül tudtak dolgozni az érdekelt partnerekkel. Összesen több mint 400 szervezet vett részt a folyamatban, ideértve a régió legnagyobb iskoláit és főiskoláit, a vezető gazdasági intézményeket, az önkormányzatokat és önkormányzati társulásokat, valamint a kórházakat és számos nem kormányzati szervezetet. A legnagyobb csoport azonban körülbelül 300 vállalatot tartalmazott.

A tárgyalási elem hangsúlyosan megjelent az intelligens szakosodási lehetőségek azonosítása során. Az intelligens szakosodási területek kiválasztása után a regionális hatóságok külön-külön tárgyaltak az érintett közösségekkel, amelyben meghatározták az adott szakosodás hatályát és kutatási prioritásait, valamint a szakosodás fejlesztésének állami forrásokból (ideértve a 2014–2020-as regionális operatív programot is) történő finanszírozásának alapelveit és megközelítését.

Az érintett közösségeknek az intelligens gazdasági szakosodás kiépítésébe történő jelentős integrációjával, valamint a fenti megállapodásokkal a cél sok új és innovatív vállalkozás, projekt és termék létrehozása, amelyek értékesítése hozzájárul Pomeránia és a környék fejlődéséhez.

A kiválasztott szakosodási területek segítségével Pomeránia globális szereplővé szeretne válni az alternatív üzemanyagot használó úszó járművek, az intelligens otthonok, az energiatárolási problémákra megoldást nyújtó technológia, valamint az egészségügyi ellátásban használt innovatív termékek és szolgáltatások gyártójaként és szolgáltatójaként.

Már az intelligens szakosodás kiválasztási eljárásának elején nagy figyelmet fordítottak a magántőke szerepére a különböző csoportok által tervezett vállalkozásokban és projektekben. A magántőke részvétele nemcsak nagyobb hatékonyságot és fenntarthatóságot biztosít a végrehajtott megoldásoknak, hanem olyan mechanizmusokat is elindít, amelyek lehetővé teszik a gazdasági fejlődés finanszírozását 2020 után is, amikor a kohéziós politikai finanszírozás kevesebb lesz, mint a jelenlegi programozási időszakban.

Rehabilitációs politika

A 2014–2020 közötti időszakban a kohéziós politika egyik prioritása és városi dimenziójának része a városok lepusztult részeinek átfogó rehabilitálása. Ez egész Lengyelország városszervezésének is fontos aspektusa. Ez alatt az időszak alatt a kohéziós politika által támogatott rehabilitációs projektek a társadalmi, gazdasági és területi tevékenységek átfogó és harmonikus kombinációjára épülnek, és legfontosabb célkitűzésük

a lepusztult városi térségekben élő állampolgárok társadalmi befogadása, valamint az őket érintő szegénység csökkentése.

Pomeránia már a 2007–2013-as időszakban alkalmazta ezt a megközelítést az akkor elérhető végrehajtási mechanizmusok segítségével. Az ERFA társfinanszírozásával megvalósított rehabilitációs projektek mindegyikében a rugalmassági eszköz keretén belül jelentős, a támogatható költség akár 15%-ának is megfelelő erőforrásokat nyújtottak a társadalmi jellegű tevékenységekre. A cél a lengyelországi lepusztult területek kiegészítő társadalmi intézkedéseinek támogatása volt egy különálló, az Európai Szociális Alap (ESZA) beavatkozási eszközét tartalmazó operatív program segítségével.

Európai Szolidaritási Központ Gdańskban

Európai Szolidaritási Központ Gdańskban – belülről

A projekteket a városok a különböző partnerekkel és csoportokkal együtt hajtják végre, olyan megközelítést alkalmazva, amely bevonja az ott élőket, és minden szinten szélesebb társadalmi részvételt biztosít. A 2015-ös rehabilitációs törvény és a regionális szinten elfogadott iránymutatások képezik a rehabilitációs projektek előkészítésének alapját. Mivel a rehabilitációs programok előkészítése bonyolult és sokrétű folyamat, 24 pomerániai város különleges támogatásban részesült erre a célra.

Területi beruházás

A 2014–2020-as regionális operatív program javarészt területi megközelítésen alapul. Az integrált területi megállapodások részeként a regionális hatóságok összefüggő projektcsomagokról tárgyalnak nyolc funkcionális városi területtel (és külön, az integrált területi beruházások részeként a hármavárosi városeggyüttessel). Ennek során kitérnek többek között a szakmai mobilizációra, az iskola előtti oktatásra, a közlekedési csomópontokra, a hulladékfeldolgozásra, valamint a szakosodott egészségügyi szolgáltatások kifejlesztésére. A projektek célja a fejlesztési lehetőségek kihasználása, valamint az e területekre jellemző akadályok leküzdése. A területi megállapodások keretén belül elfogadott projektek kedvezményeket (további pontokat) kapnak a regionális operatív program alapjaihoz való hozzáférés szempontjából.

A Pomerániában elfogadott területi megközelítés elsősorban azon alapul, hogy a funkcionális területek várostervezési problémájának megoldásához nemcsak pénzügyi erőforrásokra van szükség, hanem elsősorban mind a szomszédos önkormányzatok közötti, mind a hatóságok, a vállalkozók, a nem kormányzati szervezetek és az oktatási és tudományos kutatási intézmények közötti rendszeres együttműködésre is. Az ilyen szinergikus hatást létrehozó szabályok együttműködésre sarkallnak ott, ahol arra még nem volt példa, valamint megerősítik a korábbi együttműködést.

Ezenkívül pedig – figyelembe véve a 2007–2013-as időszak tapasztalatait – meg kell jegyezni, hogy a problémák megoldásához előre kidolgozott, stratégiai megfontoláson alapuló cselekvések szükségesek. A megállapodások célja a prioritást élvező projektek meghatározása, gondos előkészítése és koordinálása, növelve a lehető legjobb kimenetelű végrehajtási esélyeiket.

A városokkal a rehabilitációs projektjeik hatályára és típusára vonatkozóan folytatott tárgyalások alapján egyedi képletet használtak; e projekteket később a 2007–2013-as regionális operatív programból finanszírozták. Pomeránia ezt a „kísérleti” tárgyalásos megközelítést alkalmazza az állami támogatásra jogosult városoknak és azok funkcionális területeinek nyújtott nagy léptékű optimális megoldások kidolgozására.

Kipróbált és bevált

A 2014–2020-as regionális operatív program finanszírozását a rehabilitációs projektekben felhasználni kívánó megközelítés a korábbi kipróbált mechanizmus folytatásával és fejlesztésével jár, amelynek következtében nyolc összetett rehabilitációs projektet hajtottak végre, amely öt városban 50 000, a városok lepusztult részeiben élő lakost érintett.

A rehabilitációs projektek az integrált projektképletet alkalmazzák: a két szorosan összefüggő projekt közül egyiket az ESZA, a másikat az ERFA finanszírozza. Ugyanakkor a társadalmi jellegű beavatkozás határozza meg az infrastrukturális projektek formáját, és nem fordítva. A modell végrehajtását segíti az is, hogy a 2014–2020-as regionális operatív program jelenleg kétalapos rendszerként működik.

A 31 város és regionális hatóság közötti többszintű tárgyalások kitérnek többek között a lepusztult területek behatárolására, a városi rehabilitációs programokra, valamint az integrált rehabilitációs projektek hatókörére. A támogatott projekteknek a lepusztult területek rehabilitációs programja által meghatározott konkrét problémákra kell megoldást találniuk. Az érintett területeket társadalmi, gazdasági és területi helyzetüket pontosan jelző mutatók alapján határolják be, ahol a válság súlyossági foka viszonylag magas a városhoz és a régióhoz viszonyítva.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

www.pomorskie.eu

Pomerániai Vajdaság

Lakosság: 2 302 000, a lengyel lakosság 6%-a. A régió növekvő lakossága fiatalabb Lengyelország összlakosságához képest; itt a legmagasabb a természetes növekedés és pozitív a migrációs egyensúly.

Munkaerőpiac: növekvő számú, magas munkatermelékenységű dolgozók, magas növekedési ráta / a nemzeti átlag alá csökkenő munkanélküliség.

Gazdaság: az egy főre jutó GDP PPS-ben az EU-28 átlagos GDP-jének 64%-a, az átlagosnál magasabb gazdasági tevékenység, minőségi eredmények az innovatív vállalkozások esetében, a vezető lengyel vállalatok jelenléte, ideértve a külföldi tőkével rendelkezőket is.

Intelligens szakosodások: offshore, kikötői és logisztikai technológiák; interaktív technológiák információdús környezetben; ökológiai szempontból hatékony energia- és üzem-

anyag-termelési, -átviteli, -elosztási és -fogyasztási, valamint építési technológiák; életmódhoz kapcsolódó, valamint az idősödő korosztálynak szánt orvosi technológiák.

Egyéb kulcsfontosságú területek: üzleti szolgáltatások, gyógyszerészet és kozmetikai termékek; biotechnológia; turizmus.

Erősségek: a transzeurópai közlekedési hálózatban helyezkedik el; a Gdańsk–Gdynia–Sopot nagyvárosi terület a Baltikum innovatív és kreatív metropolisza; tengerparti elhelyezkedés nagy tengeri kikötőkkel; egyedi természeti környezet és kulturális örökség (ideértve Gdańskot, a szabadság és szolidaritás városát); valamint nagy egyetemi központ.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

www.rpo.pomorskie.eu

A kohéziós politika úttörői

INTERJÚ MIECZYŚLAW STRUKKAL,
A POMERÁNIAI VAJDASÁG VEZETŐJÉVEL

Hogyan járulhat hozzá a kohéziós politika a pomerániai régió gazdasági fejlődéséhez? Milyen területeknek szeretne prioritást adni?

A kohéziós politika kulcsfontosságú Pomeránia számára. Elsősorban a szakpolitika erőforrásainak, célkitűzéseinek és alapelveinek köszönhetően tanultuk meg, hogy eredményorientált módon gondolkodjunk és cselekedjünk, valamint hogy átfogó megközelítést alkalmazunk a problémákra. Ez ágazati politikák alkalmazása esetén rendkívül nehéz, vagy akár lehetetlen is.

A kohéziós politika arra készítetett, hogy a kulcsfontosságú problematikus területekre összpontosítsunk, pl. az oktatásban a szakoktatás, a mobilitás terén pedig a tömegközlekedés (ideértve a vasutat is) kapott kiemelt hangsúlyt. Fontos megemlíteni a kutatás-fejlesztés eredményeinek a gazdaságba történő átvitelét, a beruházások elősegítését, az energiahatékonyság javítását, valamint a turisztikai termékek hálózatának kiépítését is.

Melyek a különböző alapokat és pénzügyi eszközöket összekapcsoló új megközelítés előnyei és hátrányai? Hogyan biztosítják a következeteséget és a kiegészítő jelleget?

Már a 2014–2020-as kohéziós politikáról szóló vita legelején támogattuk egy olyan operatív program gondolatát, amely összekapcsolja az Európai Szociális Alapot és az Európai Regionális Fejlesztési Alapot. Azt gondolom, hogy ezen alapok további egyesítésének olyan módon kell történnie, hogy

a beavatkozás teljes mértékben kiegészítő jellegű legyen. Pomeránia nem fél az integrált projektmechanizmusok használatától, különösen a rehabilitáció és a szakképzés terén.

Ami a pénzügyi eszközöket illeti, Lengyelországban úttörőnek számítunk e tekintetben. Véleményem szerint ezek az eszközök közelebb viszik a kohéziós politika végrehajtási mechanizmusait a piaci viszonyokhoz, ami hozzájárul a hatékony és célzott állami beavatkozásokhoz, növelve hatásosságukat.

Multifunkciós vasútállomás a metropolisz szívében

A projekt az első köz- és magánszféra közötti partnerség keretén belül végrehajtott európai beruházás, amelyet a JESSICA (fenntartható városfejlesztési beruházásokat támogató közös európai kezdeményezés) – az Unió visszafizetendő eszköze – támogatott. A projekt a sopoti vasútállomás és a környék rehabilitációját tűzte ki célul. Ennek keretén belül épületkomplexumot hoztak létre, amelyben helyet kapott egy új vasútállomás, valamint kereskedelmi, irodai és hotellétesítmények is. Egy, a különböző tömegközlekedési eszközöket is összekapcsoló átszállóhelyet is létrehoztak.

www.sopotcentrum.com.pl

Csőalagút a Holt-Visztula alatt

A pénzügyi eszközök terén szerzett tapasztalatunk alapján létrehoztuk a Pomerániai Fejlesztési Alapot, amely 2023 után a régió egyik kulcsfontosságú beruházási eszköze lesz.

A koherencia és az összehangoltság témájában meg kell jegyezni, hogy a mi regionális operatív programunk egyértelműen a területi megközelítésre és a tárgyalásos alapelvre épül, azaz a városi funkcionális területekre vonatkozó integrált területi megállapodások része. Ez azt jelenti, hogy a fő városi térségek számára olyan projektcsomagokat hozunk létre a tárgyalások során, amelyek igyekeznek maximalizálni a gazdasági és társadalmi hatásokat a régió különböző területein.

Általános az igény az európai alapkezelés egyszerűsítésére. Hogyan képes kifejezetten ehhez hozzájárulni a régió?

Sosem volt jellemző ránk, hogy bonyolult eljárásokkal vagy szükségtelen terhekkel nehezítjük a kedvezményezettek életét. Az új regionális operatív program előkészítésekor igyekeztünk megőrizni ezt a gyakorlatias és rugalmas megközelítést, most azonban rendkívüli mértékben korlátoznak minket az európai és nemzeti szintű jogszabályok. Megértem a koordináció szükségességét, és azt gondolom, hogy bizonyos területeken még javításra is szükség van, de ennek nem szabadna elsősorban egy sor konkrét iránymutatásra alapulnia, amelyeket a programokat kezelő intézményeknek be kell tartaniuk.

A régióknak van tapasztalatuk, és nem félnek felelősséget vállalni a programok hatásáért. Ugyanakkor nagyobb szabadságot kellene adni nekik abban, hogy a célkitűzéseik eléréséhez vezető legjobb utat kiválasszák. Regionális operatív programunk keretén belül a kedvezményezetteket érintő gyakorlati megvalósításokat prioritásként kezeljük. Létrehoztunk egy eszközt, amely lehetővé teszi a pályázatok online benyújtását, és ezt folyamatosan az egymást követő pályázati kiírások sajátosságaihoz igazítjuk. Útmutatót is készítettünk a kedvezményezetteknek, amelyben minden információ megtalálható a pályázásra, a projekt értékelésére, az azt követő végrehajtásra és az elszámolásra vonatkozóan.

Milyen eredményekre számít a 2014–2020-as finanszírozási időszak végéig?

Figyelembe véve a forrásfelhasználási potenciálunkat és az elérhető erőforrásokat, a becsléseink szerint a 2014–2020-as időszakban összesen 5,4 milliárd eurónyi uniós forrást használunk fel. Ez természetesen tartalmazza a saját, 1,8 milliárd eurós regionális operatív programunkat is.

Arra számítunk, hogy a kohéziós politika tartós változást hoz a régióban. A pomerániai vállalatokat beemeli a globális értékláncba, valamint megerősíti gazdaságunk exportorientáltságát, és csökkenti energaintenzitását. Szeretnénk jobban tőkésíteni a munkaerőpiacot is, amely jól képzett, nyitott, bátor és vállalkozó szellemű állampolgárokból áll. Támogatni akarjuk a lakosság életkörülményeit is, ideértve a közszolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének jelentős javulását.

Új vasúti és reptéri bővítések – Pomeránia támogatja a tömegközlekedést

A pomerániai regionális vasúthálózat (PKM) építése és a gdański repülőtér kibővítése a két legnagyobb és legfontosabb infrastruktúra-beruházás a pomerániai tömegközlekedés fejlesztése terén. A PKM összeköti a hármastvárosi városegységet a gdański repülőtérrel, valamint a nyugati Kasúbia alrégióval. A gdański repülőtér egyre nagyobb összeköttetést biztosít Pomeránia, Európa és a világ többi része között. Az utasszám dinamikus növekedésének köszönhetően – amely az elmúlt két évben 30%-kal nőtt, elérve az évi 3,7 millió utast – a repülőtér Lengyelország harmadik legnagyobb repülőtérévé nőtte ki magát.

www.pkm-sa.pl

www.airport.gdansk.pl

Pomeránia és legnagyobb városa, Gdańsk, közel vannak a Balti-tengerhez. Milyen mértékben vesz részt Pomeránia a Balti-tengeri stratégiában, és milyen elvárásokkal fordul a stratégia felé?

Már kezdetektől fogva részt veszünk az uniós balti-tengeri stratégiában. A stratégia lehetőséget biztosít arra, hogy a balti országok számos szervezetének jobb koordinálása újabb lökést adjon a további fejlődésnek. Regionális operatív programunkban meghatároztuk azokat a területeket, amelyekben különösen fontosnak tartjuk a balti-tengeri stratégia égisze alatt történő együttműködést. Ezek a következők: tudástranszfer, megújuló energia,

turizmus és biodiverzitás. Remélem, hogy a balti-tengeri stratégia regionális programunkban való hasznosításának eredményeként kiváló minőségű projektek születnek a régióban. ■

Invest in Pomerania (Fektessen be Pomerániában)

A Pomerániai vajdaság gazdaságtámogatási és információs rendszerével kapcsolatos projektnek köszönhetően a beruházók számára átfogó szolgáltatási rendszert hoztak létre. A régióban levő beruházókat kiszolgáló kulcsfontosságú szereplők az Invest in Pomerania (Fektessen be Pomerániában) kezdeményezésben együttműködve 57 sikeres projekt lezárásához járultak hozzá, amelyek keretén belül a beruházók 8 930 új munkahelyet teremtettek. A kezdeményezés nemcsak a beruházási projektek támogatását, hanem a beruházások előmozdítását is tartalmazza.

www.investinpomerania.pl